

CLAVIS
HIEROGLYPHICA
Arcanorum

Naturalium & Spiritualium,

PER VIAM

REPRÆSENTATIONUM

ET

Correspondentiarum.

h. Swedenborg

AB EMANUELE SWEDENBORG.

L O N D O N I:

TYPIS ROBERTI HINDMARSH.

M. DCC. LXXXIV.

CLAVIS

HIEROGLYPHICA

Alcatorum

Naturalium & Spiritualium

PER VIAM

REPRESENTATIONUM

ET

Correspondentiarum.

AB SMARINDE SWEDENBORG.

LONDONI

THE ROBERT HINDMARSH

MDCCLXXXV.

CLAVIS HIEROGLYPHICA

Arcanorum

NATURALIUM ET SPIRITUALIUM,

PER VIAM

Repræsentationum & Correspondentiarum.

EXEMPLUM PRIMUM.

QUAM DIU perdurat motus, tamdiu durat conatus, nam conatus est vis naturæ motrix, solus vero conatus est vis mortua.

Quamdiu continuatur actio, tamdiu continuatur voluntas; nam voluntas est mentis humanæ conatus agendi. Ex sola voluntate nulla sequitur actio.

Tam perpetua est operatio divina, quam est ejus Providentia; nam Providentia est Divina operandi voluntas; ex sola vero Providentia nulla sequitur operatio.

Sequentia sibi mutuo correspondent. 1. *Motus, Actio, Operatio.* Actio quidem tribuitur etiam naturæ, quare loco motus substitui potuisset Actio; verum Actio proprie fuit ex principio, quod ex se agere potest, seu cui inest voluntas, proinde ex mente humana. Etiam actio, sed frequentius operatio de Providentia Divina solet prædicari, quamvis non sit vox spiritualis. 2. *Conatus, Voluntas, Providentia.* Quod Conatum spectat, est

est vox mere naturalis; Voluntas vero est mentium rationalium; Providentia est solius Dei. Quod Voluntas & Conatus sibi mutuo correspondent, videatur paragraphus de Voluntate; at quod Providentia, apparet exinde, quod sicut Voluntas involvit omnem Actionem humanam; ita Providentia omnem operationem Divinam, seu Voluntatem ejus universalem.

3. *Natura, Mens humana, Mens divina, seu Deus.* In prima enim classe continentur omnia ista quæ pure naturalia sunt, in altera quæ rationalia & intellectualia, proinde etiam moralia, seu quæ sunt mentis humanæ; in tertia vero Theologica & Divina; quare sibi mutuo correspondent.

Confirmatio Propositionum. 1. Quod motus tamdiu perduret quamdiu conatus, id communis est Philosophorum sententia; dicunt enim quod in motu nihil reale existat præter conatum: tum quod motus sit perpetuus conatus: loco motus etiam substitui potest actio, quæ quoque datur pure naturalis, quæ scilicet ex vi profluit vel ex qua sequitur effectus. 2. Quod conatus sit vis naturæ motrix: Axioma philosophicum est, quod vis consistat in continuo conatu agendi, & quod vis sit principium actionum & mutationum; hinc quod vis motrix consistat in continuo conatu mutandi locum. 3. Quod conatus absque motu sit vis mortua, etiam est secundum regulam Wollianam, scilicet quod vis mortua sit quæ in solo conatu consistit, et quod vis viva cum motu locali conjuncta sit. 4. Quod Voluntatem attinet, intelligo humanam, quæ a mente rationali proficiscitur, unde actio rationalis. Sunt etiam actiones animales, quæ a voluntate rationalis æmula profluunt. 5. Quod Providentia non operatrix detur, id a Sacris liquet, nam sunt mentes humanæ quæ omnem Divinam potentiam repellunt; ideo quod providentia non suscipiatur, non dici possit cessare, sicuti non voluntas, quamvis cessat actio.

Regule. 1. Classem primam voco classem naturalium; Secundam classem animalium rationalium, quæ etiam moralia complectitur; Tertiam vero classem spiritualium vel Theologicam. 2. Materia principalis non per easdem voces, sed per alias & cuius classi proprias voces exprimenda est, ut heic Conatus, Voluntas, Providentia. 3. Et quidem per tales voces quæ primo intuitu idem significare vel repræsentare non videntur, non enim illico comprehenditur quod voluntas correspondeat conatui, & Providentia Voluntati, nec quod mens rationalis naturæ, & Deus menti rationali, & sic in cæteris. 4. Quod voces pure naturales & explicandæ & definiendæ sint per voces naturales magis intelligibiles: sed quod voces classis rationalium definiendæ sint per voces classis naturalium; ita voces classis Theologicæ per voces classis rationalium: sicuti Conatus definitur per vim agendi; Voluntas per mentis humanæ conatum agendi; Providentia per Divinam operandi voluntatem, & sic porro. 5. Quod in multis liceat easdem & similes voces in singulis classibus adhibere, alioquin sensus nimis obscurus redderetur; sicuti voces, quamdiu, perdurare, continuari, solus, est, sequitur, & non enim voces essentielles sunt; & quamvis istæ quoque in alias classi proprias transmutari possent, præstat tamen solitas, intellectus gratia retinere.

6. Tum,

6. Tum etiam unam formulam unius classis per plures & per periphrasim exprimere, prout heic, Solus conatus est vis mortua, in classibus sequentibus dicitur, sola voluntas est conatus quem nulla sequitur actio, id est, nulla actio vel inactio est idem ac actio mortua, sed actio mortua duriuscule sonat; ita etiam in classe tertia seu Theologica.

E X E M P L. II.

In omni Natura est principium aliquid efficiendi, ejus conatui insitum; ideo, quale est id principium, talis est facultas id efficiendi; qualis est facultas, talis est conatus, & qualis conatus, talis est motus, proinde talis effectus.

Est in unaquavis mente humana intuitio & amor cujusdam finis, illius voluntati insitus; ideo qualis est amor, tale est desiderium, quale est desiderium, talis est benevolentia & voluntas, & qualis voluntas, talis est actio, & proinde talis finis consequutio.

Est amor purissimus erga nos & pro nostra salute quæ est finis creationis, in Deo, ejus Providentiæ insitus, ideo qualis est ille amor, talis est ejus gratia & Providentia, & qualis providentia, talis operatio, & talis nostra salus quæ est finis omnium finium.

Perfectissimus est ordo & mundus repræsentativus, si consentiant Dei providentia, mentium voluntates & fines, ac naturæ conatus effectusque. Imperfectus vero est ordo & mundus, si dissentiant, & in tantum, quantum dissentiunt.

Quod heic sibi mutuo correspondent, (1.) Principium efficiendi, intuitio finis, & amor finis creationis seu nostræ salutis in Deo. Primo intuitu videtur tanquam aliud quidpiam quam amor in Deo corresponderet principio efficiendi in natura; sed quia Deus est principium & finis omnium, dari nequit in Deo principium, sin id quod ipse est; sed ejus Providentiæ dari potest principium, providentia enim est operatrix, sed hoc principium non potest aliud esse quam amor ejus purissimus erga hominem proque ejus salute quæ est finis creationis. (2.) Effectus, finis, finis finium seu salus animarum. Effectus est naturæ, finis autem est mentis humanæ, nam mentes prius inveniuntur fines quam effectus, & mox effectus ut causas instrumentales quæ finem promovent; purum est humanum ex effectu concludere finem, id est, ex sola præsentia rerum sapere, ac præterea nihil de futuris judicare; sed in mentibus humanis sunt solum fines particulares qui respiciuntur, finis vero finium seu universalissimus omnium est ipse Dei, qui describendus est, ut intelligatur qui sit, scilicet societas animarum cœlestis, id est salus

generis humani. (3.) *Facultas, benevolentia, gratia*; notum est quod benevolentia sit hominis, & gratia Dei, quid autem ut correspondens in natura assumendum sit, non dubitandum est, quin sit major minorque facultas, proclivitas seu promptitudo efficiendi, id est, facilitas, ex qua etiam facultas derivatur, quæ alias significat potentiam, possibilitatem, &c.

Confirmatio propositionum. (1.) Quod Natura sit principium aliquid efficiendi, id a philosophis, qui naturam definiunt, constare potest; Clar. Wollfius, natura universa, inquit, vel natura simpliciter dicta est principium mutationum in mundo; estque vis activa seu motrix seu aggregatum virium motricium, id est conatum, nam conatus in vi consistit, sic ut id principium conatui debeat esse insitum. Aristoteles etiam dicit, quod Deus & natura nihil frustra faciant, sed omnia propter finem, sic principium efficiendi, & effectus, sunt naturæ, finis autem est Dei; at vero finis & effectus simul est mentis humanæ seu hominis. (2.) Quod amor finis voluntati mentis humanæ sit insitus, id satis constat, nam voluntas raro in actum determinatur, nisi incitamentum quoddam amoris seu desiderium aliqujus finis sit; sed confer locum de voluntate. (3.) Quod in Deo solus finis sit, & quod natura sponte sua ad promovendos fines per effectus concurrat, id satis conspicitur ex eo, quod Deus supra naturam sit, nec cum illa quid commune habeat; natura enim ad promovendas providentiæ Divinæ fines formata creataque est, quæ est causa correspondentiarum & repræsentationum, nec aliud potest esse finis creationis, quam societas animarum universalis, e qua respiciatur Deus ut finis omnium.

Regula. (1.) Bini sunt probationum modi, ut sciamus num veritatem assequuti simus; num veritas physica sit in classe prima, apparet ex classe secunda & tertia, seu morali & Theologica, & num veritas moralis, apparet ex classe physica & Theologica; omnia enim conspirare & concordare debent, seu ipsam veritatem confirmare, quando enim est correspondentia, si alicubi offenditur, non verum indicium est & erroris. (2.) Accedit alia quoque probatio, scilicet quando contenta trium classium ita concordent, ut juxta se posita quartam aliquam veritatem producant, sicuti heic, ut mundus repræsentativus perfectus sit, consentiunt, Dei providentia, mentium voluntates & fines, ac naturæ conatus effectusque; ita unum est exemplar, alterum est typus, & tertium est simulacrum: omnia enim Divina sunt exemplaria, intellectualia, moralia & civilia sunt typi & imagines, naturalia vero & physica sunt simulacra; ita exemplaria, typi & simulacra sese omnino repræsentabunt, etiam est mutua correspondentia & harmonia, nam unum agnoscitur ab altero, & unum agnoscit alterum, ut sui respectivum.

EXEMPLE.

E X E M P L. III.

Motus non datur absque conatu, sed conatus absque motu, si enim omnis conatus in apertum motum erumperet, periret mundus, nam nullum foret æquilibrium.

Actio non datur absque voluntate, sed voluntas absque actione, si omnis voluntas in apertam actionem erumperet, periret homo, nam nulla foret libra rationalis, seu ratio moderatrix.

Nulla operatio Divina datur absque providentia, sed quidem datur providentia non operatrix seu efficiens; si omnis Providentia efficiens operatrix foret, non subsistere potuisset societas humana, qualis est, nam nulla foret vera libertatis humanæ usura.

Correspondentiæ. (1.) *Mundus, homo, societas humana:* homo enim vocatur microcosmus, seu parvus mundus, & societas humana magnus mundus, seu Gallice Le monde. Ut mundus sit, requiritur natura; ut homo, requiritur mens rationalis; ut societas humana, necessum est ut sit Deus; quicquid Divinum est, id in societate humana conspicitur, & præcipue in societate universalissima seu animarum cœlesti conspiciendum est. (2.) *Æquilibrium, libra rationalis, seu ratio moderatrix, vera libertatis usura:* sunt enim plura quæ restringunt & cohibent, ne voluntates humanæ in actionem apertam erumpant, quæ sicut totidem fræna & resistentia, scilicet indecora, inhonesta, diversi amores seu cupiditates, quarum una refrænât alteram; timor, necessitates, impossibilitates; ut itaque mentium æquilibrium sit, requiritur ratio moderatrix, prudentia vel libra rationalis: alioquin etiam æquitas correspondet æquilibrio, verum modo ubi de justo & injusto agitur. Vera libertatis usura, est ipsum æquilibrium societatis humanæ, at vero abusus est destructio æquilibrii, quam ob rem sunt regiminum formæ, imperantes, subjecti, pœnæ, remunerationes, unice ad refrænandam licentiam & ad obligandum ut concessa libertate vere fruantur, si enim voluntas Divina absolute regnaret, ipsa libertas, qualis est, nulla foret, & si nulla libertas, nihil proprium humanum daretur, proinde nec subsisteret societas qualis est. Vid: Libertat.

Confirmatio propositionum. (1.) Quod periret mundus si omnis conatus in apertum motum erumperet, nulla enim datur in universo mundo substantia, cui non vis & conatus agendi, id est, natura sua inest, imo etiam in corporibus gravibus & elementis; quod partes atmosphæricæ expandi nitantur, compertum est, sed quod individua se mutuo contineant arceantque, unde æquilibrium, quod tam particulare est quam commune. (2.) Similis est ratio si omnis voluntas in apertam actionem erumperet, tunc enim periret homo, seu nulla foret mens rationalis, homo enim est quatenus est mens

mens rationalis; humanum itaque est cupiditates suas & insanos agendi nifus posse refrænare; ideo hac potentia privatus cessat omnino esse homo. Præterea sunt sensoria interna, seu potius motoria, ut et muscoli corporis ita confabricati, ut commune sit omnium æquilibrium, quando omnes simul in actum determinantur: actio enim redundat ex vi majori particulari sub communi. (3.) Quod detur Providentia Dei non operatrix seu efficiens, id Theologiæ verum est, providit & voluit Deus ut omnes homines salvarentur, sed hæc universalis voluntas seu providentia non effectum consequitur; sunt enim qui gratiæ Divinæ resistunt, in quos hæc Providentia non potest esse efficiens & operatrix.

EXEMPL. IV.

In omni conatu adest directio & celeritas.

In omni voluntate adest intentio & determinatio actionis quoad gradus & momenta.

In omni providentia adest Divina dispositio & rerum successio.

Deus disponit, homo intendit & proponit, natura dirigit obsequiose effectus.

Correspondentiæ. (1.) *Directio, intentio, & Divina dispositio.* Directioni, quæ est naturæ, correspondet tam intentio quam determinatio quæ est mentis rationalis; natura enim est mortua; ideo non potest ex principio aliquo voluntario intendere, sed usque dirigere, quatenus dirigitur. (2.) *Celeritas, determinatio actionis quoad gradus & momenta, rerum successio.* Directioni & celeritati proprie correspondet determinatio actionis quoad gradus & momenta, scilicet quoad spatium et tempus.

Confirmatio propositionum. (1.) Quod in omni voluntate adsit intentio, apparet ex sensu & loquela communi, scilicet quod respiciamus aut actiones nostræ judicentur ex voluntate aut intentione, sumunt ita ut synonyma. Sola experientia confirmat, quod in voluntate sit determinatio actionis quoad gradus & momenta. (2.) Quod in providentia adsit Divina dispositio & rerum successio, id quidem absque confirmatione constat, sed ut existat, necessum est ut sit natura, mundus, societas humana, & sic tempus, spatium & plura, quæ sunt naturæ & mundi, quum Providentia de Deo absque natura, sic nisi in mundo creato prædicari nequit.

EXEMPL.

E X E M P L. V.

Vis inertiae & vis passiva est principium gravitatis & causa quietis in substantiis mundi.

Ignavia & indifferentia est principium indeterminationis & causa inactionis in corpore humano.

Correspondentiae. (1.) *Vis inertiae & ignavia*; in regno animali non datur nisi ignavia, quæ correspondet vi inertiae; alioquin sunt torpor, frigus aut mors; sed agitur de correspondentia cum animali vivo. (2.) *Vis passiva & indifferentia*, scilicet quod non commoveatur seu ad reagendum se excitari patitur, qualis est vis passiva. (3.) *Gravitas et indeterminatio.* (4.) *Quies & inactio.*

Confirmatio propositionum. (1.) Vis inertiae non est vis mortua, sed existit quando corpus privatur vi reagendi in ratione qua agitur, seu orbatur virtute sua elastica, sic absorbetur vis impressa, tantum enim non reddit quantum recipit. (2.) Talis est natura corpusculorum forma angularis, in his enim omnia minima puncta quiescunt, id est, nulla vi seu conatu agendi gaudent; est enim perpetua quædam resistentia & collisio in minimis; exinde sequitur, quod in illis sit gravitas, quies, frigus & similia quæ pure terrestria sunt. (3.) Talis perpetua oppositio & directio contraria aliquando etiam datur in mentibus humanis, unde indeterminatio & inactio; quæ quoque oritur ab ignavia & indifferentia, quæ tanquam sensationis expertes absorbent vires.

Regula. Una classis deesse potest, quatenus non datur aliquid representativum correspondens, ut heic, in Divinis enim non datur correspondens quidpiam, ignaviae, inertiae, gravitati, quieti, indeterminationi, inactioni; quæ enim potius mortis sunt, non prædicabilia sunt de pura & ipsissima vita.

E X E M P L. VI.

Ab effectibus & phænomenis judicatur de mundo & natura, et a mundo & natura concluditur ad effectus & phænomena.

Ab actionibus & inclinationibus judicatur de homine & mente rationali, & ab homine & cognita ejus mente concluditur ad actiones & inclinationes.

Ex operibus & amoris documentis judicatur de Deo, & ex Deo concluditur ad ejus opera & documenta Amoris.

Harmonia, seu Analogia.

Sicuti se habet mundus ad hominem, ita effectus naturales ad actiones rationales.

Sicuti se habet homo ad Deum, ita actiones humanæ ad opera Divina.

Correspondentiæ. (1.) *Phænomena, inclinationes, amoris documenta.* Sunt quidem alia phænomena in regno animali, quam inclinationes, uti sensationes, perceptiones, cogitationes; sed inclinationes præcipuæ sunt, quatenus ex illis natura hominis statusque ejus mentis judicari potest. Ita etiam mirabilia Dei, quæ omnia sunt amoris erga nos & pro nostra salute documenta.

Confirmatio propositionum. (1.) Binæ sunt methodi docendi discendique, scil. ab effectibus & phænomenis judicare de mundo & natura, quæ methodus analytica vocatur; vel a mundo & natura cognita concludere ad effectus & phænomena, quæ est methodus synthetica. (2.) Quod a mundo erudiri possimus de divinitate, confirmat Apostolus, Epist. ad Rom. C. I. v. 19, 20. *Id quod de Deo cognosci potest, manifestum est in ipsis, Deus enim eis manifestum fecit: Dei invisibilia jam inde a condito mundo ex iis quæ sunt mente expensa pervidentur, æterna videlicet ejus tum potentia tum divinitas, ad hoc ut sint inexcusabiles.*

Regula. Ex singulis allatis exemplis formari potest quædam analogia, exque analogiis æquatio, quæ iterum in suas analogias potest reduci; sicuti hæc, ut se habet mundus ad hominem, ita effectus naturales ad actiones rationales, similiter in reliquis, sique mundus denotetur per (m), homo per (h), effectus per (e), actio per (a), illa modo analytico conjungi queunt, scilicet m, h, e, a. Quæ quomodo cum aliis consociari, multiplicari, indeque formari æquatio analytica debeat, alibi demonstrandum venit; hæc sunt prima rudimenta matheseos universalis, cujus mentio sæpius facta est. Datur etiam ratio seu analogia continua; ex. gr. ut mundus ad hominem, ita homo ad Deum; ex qua sequitur quod Deus per hominem in mundum transeat, seu quod Deus cum natura nihil commune nisi per hominem habeat: hinc quod perfectio naturæ dependeat a perfectione hominis; Deus enim naturæ statim non aliter mundum disponit, quam quale est medium: seu homo, per quem cum mundo communicat.

E X E M P L. VII.

Nihil naturæ cursum sistit quamdiu Sol mediis auris & atmosphæris mundum viribus activis & radiis sui luminis adimplere potest.

Nihil

Nihil cursum vitæ humanæ sistit quamdiu ejus mens spiritualis seu anima media mente rationali & animo hominem perpetua vita & radiis intelligentiæ illustrare potest.

Genus humanum constanter perennaturum est, nec mundus periturus, quamdiu Deus medio suo spiritu & angelis societates humanas intelligentia & radiis sapientiæ illuminare potest.

E X E M P L. VIII.

Sistitur cursus naturæ, illico dum Sol orbem suum illuminare amplius nequit.

Sistitur cursus vitæ humanæ, illico dum anima suum hominem intellectu amplius illustrare nequit.

Periturus est mundus, illico dum Deus genus humanum amplius illuminare nequit.

Correspondentiæ. (1.) *Cursus naturæ, cursus vitæ humanæ, cursus vitæ generis humani.* Natura enim vitæ cujusvis in particulari, tum vitæ omnium in communi correspondet, quod ne durius sonet, idem aliter exponi volui, scilicet quod genus humanum constanter perennaturum sit, seu mundus non periturus, idem tunc sensus manet. Cursus naturæ etiam correspondet providentiæ operatrici. (2.) *Aura, mens rationalis, spiritus Divinus;* Quod spiritus divinus cum purissima aura comparetur, vel per auram repræsentetur, frequenter in Sacris occurrit. Ipsa nostra mens rationalis est idem ac noster spiritus, uti suo loco notatum est; ita sibi mutuo correspondent. (3.) *Atmosphæra, Angeli, animus.* Atmosphæra, uti ætherea, ærea, est aura inferior, cum qua etiam angeli assimilantur; similis spiritus aut genius est noster animus, cui affectiones & passionibus tribuuntur. (4.) *Vires activæ, vita, intelligentia;* sive dicas naturam, sive vires activas, eodem redit, nam natura universa est virium activarum aggregatum, vires sunt singulares seu partes naturæ, natura vero est vox communis; quod natura & vita sibi mutuo respondeant, supra est indicatum, ita hæc vires activæ. Intelligentia est vita distinctior & superior, quæ in tertia classe loco vitæ substituenda est, nam vivere est intelligere. (5.) *Lumen, intelligentia, sapientia.* Quod lumen naturale respondeat intelligentiæ, a quo libet facile agnoscitur; dicitur enim lumen intellectuale, intellectui tribuitur claritas, umbra & plura, præterea beneficæ luminis formantur imagines, unde ideæ, ex quibus imaginatio & cogitatio, & sic intellectus; ipse intellectus quoque audit visus rationalis. Sapientia vero solum divina, homini proprium est intelligere, non autem sapere, quod unice acceptum debetur Deo. (6.) *Sol, anima, Deus.* In homine seu microcosmo non

nōn datur alius sol, quam ejus anima seu mens spiritualis, unde intelligentia. Deus autem est Sol sapientiæ seu ipsa sapientia, sicuti Sol mundi est Sol luminis.

Confirmatio propositionum. Ipse Sol est fons & principium rerum omnium naturalium, a quo existentia & subsistentia mundi, qui Solis vel Solaris vocatur: ita ut Sol respective ad cætera appellari mereatur natura naturans, sed in universum mundum per auras seu atmosphæras operatur, quibus mediis tanquam præsens in omni sui universi puncto & angulo sistitur; quousque enim ejus radii, eo etiam ejus vis agendi & lumen penetrat: omnia torpescerent & esse desinerent cum Sole, cessarent enim moveri, calefcere, redintegrari. (2.) Similiter in regno animali, quando anima non operari potest per mentem rationalem & animum, atque mundulum suum animale non animare seu illustrare vita & intelligentia, de illo actum est; qui mentis & animi est inops, vita & intelligentia caret, seu est mortuus, stipes, cadaver. (3.) Quod etiam mundus periturus sit, quando Deus spiritu suo amplius regere humanum genus nequeat, id sequitur ut conspectaneum per analogiam, ut & confirmatur ex Sacris: quod enim diluvio destructum sit genus humanum, erat quia Spiritus Divinus non amplius operari potuit, quodque eadem causa futurus sit interitus mundi, ab Evangelistis & Apostolis abunde assertum & prædicatum est; sequitur etiam ex conclusione analogica nuper recitata, scilicet quod homo sit, per quem Deus transeat in naturam, seu per quem natura possit ascendere ad Deum; ideo, qualis homo est talis redditur mundus, periturus omnino, quando genus humanum ita perversum sit, ut respuat omnem gratiam & Sapientiam Divinam. Quod talis sit nexus causarum, concludi etiam potest ex maledictione mundi tellurisque propter peccatum & reatum Adam: tum etiam quod felicia fata, fertilitas, spesque annorum ab animarum & mentium nostrarum cum Deo unione & harmonia dependeant.

EXEMPL. IX.

Perfectus ordo constituit harmoniam, hæc parit pulchritudinem, quæ naturam redintegrant & conservant: imperfectus vero ordo producit disharmoniam, hæc parit deformitatem, quæ naturam pervertunt & destruunt.

Affectio veræ harmoniæ parit jucunditatem, & hæc gaudium, quæ animum mentemque recreant vivificantque. Disharmonia vero parit injucunditatem, & hæc tristitiam, quæ animum mentemque male afficiunt extinguuntque.

Amor summi boni parit felicitatem, & hæc cælum, quæ animam beatam reddunt, & ejus vitam spiritualem exaltant. Amor vero

vero mali parit infelicitatem, & hæc infernum, quæ animam condemnant, & spiritualiter mortificant.

Correspondentiæ. (1.) *Affectio & amor*; omnis enim affectio grata animi vocari potest ejus amor: sed amor est proprie vox spiritualis, cui correspondet concordia, unanimitas & in classe naturalium conjunctio, nexus, sed hæc non impediunt, quin amor etiam affectioni correspondeat, quando sermo est de harmonia, cui talis concordia & nexus inest. (2.) *Harmonia vera, summum bonum*; nihil enim grate afficere potest animum mentemve quam id quod harmonicum est, sed harmonia non est vox spiritualis, sed *Bonum*, quod correspondet harmoniæ quatenus hæc parit jucunditatem. Ita *disharmonia & malum*: Ita quando initio creationis a Deo dicebantur omnia esse bona, significabatur quod omnia sibi mutuo corresponderent, scilicet natura & mundus, cum homine & in mente, & mens humana cum suo numine, sic ut non opus esset doctrina, quatenus omnium perfecta in se & inter se esset harmonia. (3.) *Pulchritudo, jucunditas, gaudium, felicitas, cælum*. Pulchritudo & formositas est vox naturalis, sed non animadvertitur quod talis sit, nisi ab animatis & vivis, nam profluit ex harmonia & perfecto rerum ordine; jucunditas est animi, & gaudium est mentis humanæ, quæ non dantur nisi in regno animali. Felicitas vero est animi separati a corpore, & complectitur omnes in universo jucunditates; cælum autem significat perfectissimum gaudium, & quidem omnium in singulis & singulorum in omnibus, quod gaudium cœleste alias vocatur; sed quia est inexpressibile nec cum nostro gaudio comparabile, vocatur cælum, quod etiam significat ipsam societatem cœlestem. (4.) *Deformitas, injucunditas, tristitia, infelicitas, infernum*; hæc quia præmemoratis opposita sunt, sequitur quod similiter quadrent. (5.) *Pervertunt, male afficiunt, condemnant*: pervertere est vox naturalis; male afficere est vox proprie regni animalis; condemnare est etiam vox spiritualis ex usu, quatenus anima supplicii & mortis æternæ damnatur. (6.) *Destruere, extinguere, spiritualiter mortificare*: natura destrui potest: mens seu vita extinguere; anima vero non potest mori, nisi spiritualiter per damnationem.

Confirmatio propositionum. (1.) Quod perfectus ordo producat harmoniam, & harmonia pulchritudinem seu perfectionem formæ, quodque illa naturam reficiant confirmentque, ex physica clarum est; & confirmatur ex harmoniis visus, auditus, cæterisque sensuum tam externorum quam internorum in regno animali, quæ semper reficiunt; & ex amore qui harmoniæ correspondet, quod hic mentes jungant, quæ est ratio quod Pythagoras omnia harmoniis adscripserit, & quod vetustissimi philosophi quandam amorem cuncta formavisse, consecrasse & conservare dixerint. Hæc quandoquidem vera sunt, etiam vera sunt quæ sequuntur, scilicet, quod disharmonica pervertant destruantque. (2.) Quod amor summi boni pariat felicitatem, id sequitur, si expendimus quid summum bonum sit, scilicet

quod sit ipse Deus, & quod amor; & per amorem nexus cum tali bono, non a felicitate & gaudio cœlesti separari queat.

Regula. (1.) Sunt plura in classe naturalium, quæ dari nequeunt in classe spiritualium, ideo substituenda sunt illa, quæ dantur, & proxime concordare videntur; sicuti de natura prædicari potest destructio, de vita corporea extinctio seu mors; anima vero quæ est essentiæ spiritualis, non destrui, nec extinguï nec mori potest, verum præcipua ejus vitæ essentia, scilicet ejus felicitas perire & ejus nexus cum suo numine dissolvi, quæ est mors spiritualis & dolor infernalis. (2.) Datur sæpe vox naturalem aliquam qualitatem exprimens, quæ per plures voces in classe secunda reddi potest, sicuti harmonia, formositas per jucunditatem, amœnitatem, lætitiâ, gaudium, per innumeras alias, nam cuiusvis sensui sua est jucunditas & harmonia, alia scilicet gustus, alia olfactus, alia auditus, visus, alia animi, alia mentis rationalis. In sequentibus occurrit vox modificatio, cui correspondet, sensatio tam visus quam auditus, tum perceptio ut & intellectus; similiter occurrunt voces spirituales, quibus plura in classe naturalium & animalium correspondent; sicuti Bonum, Malum, &c.

EXEMPL. X.

Sola harmonia entia naturæ conjungit, & mundum sustentat; disharmonia vero disjungit, & mundum destruit.

Sola concordia animas mentesque consociat, & societates conservat; discordia vero dissociat & societates destruit.

Solus amor animas inter se unit, & societatem cœlestem format; odium vero animas separat, unde societas infernalis.

Correspondentiæ. (1.) *Harmonia, concordia, unanimitas, amor.* Harmonia est vox pure naturalis. Concordia est vox regni animalis, quia est cordium; pariter unanimitas quia est animorum: præterea si concordia ut virtus consideratur, est mentis rationalis. Amor vero in genere est vox spiritualis, sed in specie sunt plures amores, qui significant affectiones, ut amor socii, parentis, prolis, patriæ, conjugalis, venereus, honoris, divitiarum, mundi, cœli. (2.) *Disharmonia, discordia, odium;* hæc ut correspondentiæ ex iisdem causis agnoscuntur. (3.) *Conjungere, consociare, unire;* conjungere est vox naturalis, consociare est animalis quia inter socios, uniri est arctissime conjungi, qualiter animæ, ita ut sui æqualibus assimiletur.

Confirmatio propositionum: Huic simile axioma est vulgare illud, concordia res parvæ crescunt, discordia vero dilabuntur; ex his & jam ratio elucet, cur amor & concordia sint vinculum societatis & unio animorum, quia cum

eum harmonia in ipsa natura ita comparatum est, quæ concordia & amor correspondet. Cur harmonia, concordia & amor tales sint, ex analogiis & ex ipsa geometria liquet.

E X E M P L. XI.

Harmonia entium naturalium non datur sine principio harmoniæ in ipsa natura superiore, quæ singularia universaliter, & universum singulariter conjungit.

Concordia mentium humanarum non datur sine principio concordia in amore aliquo superiore, qui singulas mentes universaliter, & universam societatem singulariter consociat.

Amor mutuus animarum non datur sine principio amoris in ipso Deo, qui singulas animas universaliter, & universam societatem cœlestem singularissime unit.

Confirmatio propositionum. (1.) Quod principium harmoniæ sit in natura superiore, id sequitur ex coordinatione & subordinatione omnium rerum in universa natura; nisi enim superiora regerent inferiora, hæc nequaquam in aliquo nexu continerentur, nec potuissent subsistere; non enim existit, quod est absque principio; atmosphæra continentur in suo nexu ab auris purioribus & perfectioribus, universus mundus a suo sole, corpus animale ab anima, & sic porro. (2.) Nec datur concordia mentium humanarum absque principio concordia in amore superiore aut universaliore, sicuti amor honesti, virtutis, patriæ, lucri, & similia quæ mentis solent consociare, supremus est amor in Deum, utinam ille foret unicuique, animas mentesque conjungeret, tunc sane cœlum transcriberetur in terram, & regnum Dei adesset. (3.) Quod universaliter, id etiam singulariter conjungit, consociat, unit, nihil enim agere universaliter potest, nisi etiam simul singulariter, universale enim nihil est absque singularibus, ex his componitur, fit & audit universale; sed quale est universale, apparet a singulari & vicissim. (4.) Ex his jam sequitur, quod nemo amare possit proximum, nisi amet Deum, ac vicissim: ita ut hi amores conjuncti sint, tanquam unci in catena, seu quod pendeat unum ab altero.

E X E M P L. XII.

Necessitudo naturalis est, ut unaquavis substantia respiciat alteram, ut seipsam, verum aggregatum similium substantiarum, ut plures.

plures seipsas, superiores vero substantias, ex quibus essentiam & naturam suam trahit, ut supra seipsam, quibus ex puro nexu & ex harmonia obsequi tenetur.

Prima & ultima Societatis tam terrestris quam cœlestis lex est, ut unusquisque amet socium ut seipsum, societatem ut plures seipsos, ac Deum supra seipsum, cui ex puro amore præstet obsequia.

Correspondentiæ. Necessitudo naturalis, lex: Omnes leges naturæ impressæ sunt necessariæ & geometricæ, non autem contingenter & arbitrarie, quia a nulla voluntate dependent; quæ est ratio, quod non leges sed necessitates appellantur.

Confirmatio propositionum. Quod unaquævis substantia mundi non plus aut minus alteram quam seipsam respiciat, apparet a singularium actione & reactione, tum consociatione, quantum enim patiuntur, tantum agunt, nec quicquam ex proprio superaddunt, ut præ vicinis emineant, nisi illa vi & perfectione naturali, ut minus quam aliæ se super vicinas exaltent. Singula si expendimus, liquet omnino, quod ipsissima hæc lex ipsi naturæ ita impressa sit, ut absque ejus exactissima observantia in parte & communi systema mundi nequiverit existere, & nequeat subsistere; quæcunque enim substantiæ sociæ simili pondere, magnitudine, vi, prævalere nititur, illa ut communis æquilibrii destructrix a circo & ab atmosphæra expellet.

E X E M P L. XIII.

Omne quod harmonicum est, in se est formosum, quod vero disharmonicum, in se est deforme: sed in umbra deforme sæpe apparet pulchrum, & vicissim; ideo lumine opus est, quo reveletur num tale est quale apparet.

Omne bonum & malum, sicuti jucundum & injucundum, naturaliter sensibus percipitur: ex ignorantia sæpe fallimur in judicio de bono & malo, quare intellectu opus est, ut sciamus num vere bonum sit, aut vere malum, vel num mentiatur bonum.

Omne divinum in se est summum bonum, omne vero diabolicum in se est summum malum, in intellectu hoc corporeo, qui est solum umbra intellectus & somnus, sæpe id quod summum malum est, apparet tanquam summum bonum, seu diabolicum tanquam foret divinum; ideo quando sol & jubar Sapientiæ effulsurum est, ut in ultimo judicio, quisque in se recognoscet, quid bonum & quid malum ferat, tunc unum non mentiri alterum poterit.

Correspondentiæ.

Correspondentiæ. (1.) *Umbra, ignorantia, intellectus obscurus:* quatenus lumen correspondet intelligentiæ, uti supra notatum est, ita umbra ignorantiae, similiter etiam intellectui obscuro respective ad intellectum clarum, qualis est animarum in vita non corporea.

Confirmatio propositionum. (1.) Quod omne harmonicum in se sit pulchrum & formosum, & quod omne bonum & jucundum naturaliter sensibus percipiatur, ab experientia evidens est; quod enim dulce est lingua, quod harmonicum & symmetricum auris, quodque pulchrum oculus illico percipit, ita etiam mens rationalis quod bonum & malum est, horum enim datur cognitio naturalis, sed hæc cognitio ex diversis causis solet hebetari & inumbrari, verum ipsi in culpa sumus. Ne itaque malum mentiatur bonum, intellectus nobis est concessus, cujus subjectum est veritas seu qualitas, scilicet ut sciamus quale id est, num vere bonum, vel num apparens bonum, & in se malum, ut & vicissim. (2.) Quod in ultimo iudicio quoque in se recognoscat qualis sit, quid egerit merueritque, ex literis sacris convincimur; idem etiam est comparationis tertium inter lumen solare & lumen divinum, quod est sapientia; Deus enim vocatur Sol sapientiæ, sicuti enim sol lumine suo detegit omnem qualitatem objecti, ita Deus sapientia sua, quando in omni sua gloria se manifestaturus est, momento detegit quicquid in unoquoque divinum sit, & quicquid diabolicum, quod unusquisque in se non potest non actualiter recognoscere, conscientia propria unumquemque judicante: quisque enim ex statu ipsius suæ animæ, qui in corpore est formatus, minutissima cognoscet, cum primis quando lumine sapientiæ circumfundetur, quo præsentē nihil quicquam potest occultari.

EXEMPL. XIV.

Sol est fons omnis luminis in suo mundo, nec est causa umbræ, sed umbra est privatio luminis; sol nusquam privatur lumine, sed objecta terrestria impediunt, ne ejus lumen penetret, inde tenebræ.

Deus est fons omnis intelligentiæ in suo cælo, nec est causa ignorantiae, sed ignorantia est privatio intelligentiæ; anima nusquam privatur intelligentia, sed objecta cogitationis seu fines corpori & mundani impediunt, ne ejus intelligentia eousque penetret, inde ignorantia veri, seu stultitia.

Deus est fons omnis Sapientiæ in suo cælo, nec est causa insipientiæ; sed insipientia est privatio sapientiæ; Deus nusquam privatur sapientia, sed amores corporis & mundi impediunt ne Deus influat sapientia, unde insania.

E

Correspondentiæ.

Correspondentiæ. (1.) *Umbra, ignorantia, insipientia;* vid. supra, Ex. 13. Umbra etiam correspondet intellectui obscuro: ita etiam *tenebræ, ignorantia veri, stultitia, insania.* Interim quod lumen, intelligentia & sapientia sibi mutuo respondeant, ad primam reflectionem apparet tanquam naturale, quare etiam intellectui omnia ista tribuuntur, quæ lumini, sicuti claritas, perspicuitas, spiritus veritatis dicitur spiritus luminis, angeli lucis: quod respondeant, apparet ex intellectu humano, qui nascitur & perficitur medio visu & lumine. (2.) *Objecta terrestria, fines corporei & mundani. amores corporis & mundi.* Fines sunt semper objecta intellectus seu cogitationis, iidem fines sunt iidem ac amores, intuemur enim ut finem quod amamus. Quod hi fines & amores impediunt ne vera intelligentia & sapientia influat & ametur, notum est, nam inde omnis insania humana.

Confirmatio propositionum. Quod anima sit fons omnis intelligentiæ seu ipsa intelligentia in suo microcosmo, vide locum de anima, & quod illa semper in statu suæ intelligentiæ sit, licet corpus in statu ignorantiae, sicuti in ætate infantili, somno, insania; sed hic sermo est de ignorantia veri seu stultitia.

EXEMPL. XV.

Lumen revelat qualitatem objecti, sed qualitas objecti apparet secundum statum luminis, nam objectum non semper est tale quale apparet.

Intelligentia detegit veritatem rei, sed veritas rei apparet secundum statum intelligentiæ, nam non semper est verum quod verum esse putatur.

Sapientia manifestat bonitatem rei, sed bonitas rei apparet secundum statum sapientiæ, nam non semper est bonum quod bonum esse creditur.

Correspondentiæ. (1.) *Qualitas objecti, veritas rei, & bonitas rei.* Ipsum lumen detegit quale est objectum, scilicet, num lapis, arbor, animal, cujus figuræ seu formæ externæ, etiam internæ quando objectum pellucet; intelligentia vero detegit ipsam rem qualis sit, quod idem est ac investigare veritatem rei, nam omnis intellectus in pervestigandis veritatibus versatur. At vero bonitas seu bonum est sapientiæ, quæ non intellectualiter investigat quod sit, sed quale sit, nam manifestatur ex se, si iidem correspondet harmoniæ, sicuti observatum est supra, Ex. XIII. (2.) *Objectum, res.* Objectum est luminis, res autem est intellectus. (3.) *Apparet, putatur, creditur.* Apparent res in lumine, putantur in intellectu, & creduntur ab intelligentia.

Confirmatio

Confirmatio propositionum. Quod intelligentia detegat veritatem, est ratio quæ subjectum intellectus est verum, subjectum vero sapientiæ est bonum; bonum autem est omne id quod amamus, desideramus, cupimus, volumus, pro fine assumimus, malum quod averſamur; ut autem sciamus num bonum sit, quod creditur esse bonum, datus est intellectus, qui disquirat veritatem seu qualitatem boni.

E X E M P L. XVI.

Sunt etiam lumina secundaria genuina, sicuti sunt mundi sublunares, & sunt lumina fatua, sed hæc ad præsentiam luminis solaris evanescunt.

Sunt etiam intellectus secundarii veri, sicuti humani, & sunt intellectus falsi; sed hi ad præsentiam intelligentiæ puræ, qualis est intelligentia animæ, quasi nulli sunt, seu evanescunt.

Sunt etiam intelligentiæ spirituales, sicuti angeli boni, & sunt intelligentiæ angelicæ malæ, sed hæc ad præsentiam Dei seu sapientiæ Divinæ tanquam nullæ sunt, seu evanescunt.

Correspondentiæ. (1.) *Lumina secundaria, intellectus humani, angeli:* Lumina secundaria sunt ignes, candelæ & similia, quæ media nocte loca illuminant. His correspondent intellectus humani, qui, similiter ac ista lumina, accendi & extingui queunt, & sunt nulli respective ad intelligentiam animæ, quæ pura est & spiritualis, quales intelligentiæ etiam sunt angeli. (2.) *Genuinum & verum* similiter sibi correspondere videntur. (3.) *Lumina fatua, intellectus falsi, angeli mali.* Phosphori lumina fallacia seu fatua spargunt, & tunc apparent objecta alio colore inducta & dubiæ qualitatis: ita etiam intellectus falsi, a quibus plura ita colorantur & fucantur, ut falsa appareant vera. Talis etiam est natura angelorum malorum, qui etiam angeli umbræ & noctis vocantur, qui licet veritatem noverint, usque tamen illam non amant, sed odio habent & persequuntur, quia veritas adstruit id esse bonum quod illis apparet malum, & vice versa.

Regulæ. (1.) Quia de intelligentiis spiritualibus seu de angelis & animabus agitur, observandum est quod illæ in omnem suam intelligentiam creatæ sint, & quia sunt spiritus, etiam sunt supra naturam, quæ non spiritualis est, & tamen singula quæ naturæ sunt prorsus intelligunt, sequitur quod aliqua correspondentia & harmonia sit omnium, seu naturalium cum spiritualibus, & vice versa, seu quod in universa natura nihil sit nisi typus, imago & simulacrum alicujus rei in spiritualibus, quæ sunt exemplaria; aliter nusquam potuisset intelligentia quædam spiritualis cognoscere illa quæ infra se sunt, & tamen illa ex se & in se cognoscit. (2.) Hanc doctrinam etiam excoluisse

excoluisse videntur Ægyptii, & correspondentias istas per diversissimos characteres hieroglyphicos significavisse, quibus non solum exprimerentur naturalia, sed simul etiam spiritualia, de qua illorum scientia integrum vide Aristotelis librum. (3.) Sed singularia ad sua universalia reducere, id non pertinet ad scientiam hanc correspondentiarum, sed ad philosophiam primam; spiritualia enim ad naturalia non se habent uti naturalia ad spiritualia; si enim ita se haberent, tunc naturalia etiam forent spiritualia, quod rectæ rationi contrarium est.

E X E M P L. XVII.

Lumen absque umbra non appareret lumen, uti nec perfectum absque imperfecto; nam nihil esset ex quo appareret; sic nec daretur positivum si non privativum, nam absque privativo nihil esset ex quo aliquid poneretur; sic etiam absque umbra nulla daretur imago conspicua, nec modificatio, insuper nec ullus color, & varietas colorum; ex his apparet quem usum præstet umbra, imo imperfectio, umbra licet sit privatio luminis, tamen actualiter existit, absque actuali essentia nihil esset nec cognosceretur quid & quale lumen & quæ & qualis perfectio.

Intellectus absque ignorantia non appareret intellectus, sicuti nec verum absque falso, nam nihil esset ex quo conspiceretur; sic nec daretur affirmativum si non negativum, nam absque negativo nihil foret ex quo aliquid affirmaretur; sic etiam absque ignorantia & falso nulla daretur idea memoriæ perceptibilis, nec imaginatio & cogitatio, insuper nec ulla opinio, & diversitas opinionum. Ex his apparet quem usum præstet ignorantia, imo falsum; ignorantia licet sit privatio intelligentiæ, & falsum privatio veri, tamen actualiter existit, absque actuali existentia ens rationis foret, nec sciretur quis & qualis intellectus, & quæ & qualis veritas.

Sapientia absque insipientia seu insania non appareret sapientia, sicuti nec bonum absque malo; nam nihil esset ex quo perciperetur; sic nec daretur aliquid genuinum & verum amabile & inamabile, seu felix & infelix, nam absque infelicitate nihil foret ex quo sentiretur felicitas; sic etiam absque malo nulla daretur affectio, nulla voluntas ac desideratio; & nulla desideriorum varietas. Ex his apparet quem usum præstet stultitia & malum: stultitia licet sit privatio sapientiæ, & malum privatio boni, tamen malum, id est, diabolicum actualiter existit, absque actualitate malum ens
rationis

rationis foret, nec sciretur quæ & qualis sit sapientia, & quæ & qualis bonitas.

Correspondentiæ. (1.) *Perfectum, verum, bonum*; hoc etiam sensu accipi potest perfectum, nam quod in se verum & bonum est, etiam in se est perfectum; ita etiam opposita, *Imperfectum, falsum, malum.* (2.) *Positivum, affirmativum, amabile.* Positivum respicit entia naturæ, affirmativum est proprium mentis humanæ, quo affirmare & negare potest; ideo etiam *privativum, negativum & inamabile*, omne enim bonum seu jucundum naturaliter percipitur, ergo affirmativum ex se quando amabile est, & negativum quando inamabile. (3.) *Imago conspicua, Idea perceptibilis*; quod imago sit idea in sensu interno, notum est, tum quod imagines visus in ideas primum naturales dein intellectuales transeant. (4.) *Modificatio, sensatio, imaginatio, cogitatio, affectio*; quod in mundo atmosphærico modificatio, id in regno animali sensatio, imaginatio, cogitatio audit, nam modificatio ut primum tangit organa sensoria corporis animati, vivit, quæ est ratio quod sensatio per modificationem fieri dicatur; affectio etiam correspondet, quia mens & animus secundum sensationes afficitur. (5.) *Color, opinio, voluntas.* Color est lumen variegatum & diversimode modificatum, proinde correspondet opinioni: sic varietas colorum diversitati opinionum. (6.) *Nihil, ens rationis, vitiumque idem significant.*

Confirmatio propositionum. (1.) Quod nullum lumen foret absque umbra; pone merum & purum lumen, nec quid umbræ majorem minoremve, sed ei decremента injice ad umbram, hinc nequicquam affirmari de lumine posset quod foret aliquid, nec existerent imagines, quæ sunt variegationes umbræ & lucis, nec colores, unde nullus foret mundus aspectabilis, singula enim objecta unice distinguerentur per gradus luminis, ut scientia optica docet, quod etiam colores inde oriuntur alibi est demonstratum: sic apparet quod nulla concipi queat perfectio absque imperfectione, ita nec verum absque falso; hæc confirmant realem existentiam mali seu diaboli, ob finem ut idea boni non solum exaltetur, sed etiam in mundo creato actualiter sit. (2.) Absque ignorantia & falso nunquam dari potest in intellectu humano affirmativum & negativum, nam si nihil nisi verum foret, & insuper nihil ignoraretur, tunc omnino nihil non affirmaretur, quin imo nec quis foret affirmatio, proinde nulla cogitatio, minus opinio, & sic non loquela, discursus, commercium societatis humanæ. (3.) Similis ratio est boni & mali, jucundi & injucundi, felicitis & infelicitis, non poni potest unum deficiente altero, sunt relativum. Exinde sequitur quod malum, id est diabolus actualiter existat, & ausim dicere, absque diabolo nulla foret affectionum animi mentisque varietas, sic nec cupiditates, desideria, voluntates, proinde nulla mens qualis est humana. (4.) Dato malo, datur etiam falsum, sicuti dato bono, datur verum; si enim quis odit bonum & amat contrarium seu malum, tunc odit verum & amat falsum, nam quicquid amatur, hoc bonum creditur, ipsas etiam veritates odit & falsitates amat, quia hæc adblandiuntur affectionibus.

E X E M P L. XVIII.

Sola albedo nivea absque cæteris colorificationibus, quæ a miscela albi cum nigro exsurgunt, ut & permanens una modificatio oculum omni facultate videndi deprivat, nam oculus ad receptionem plurium imaginum & objectorum est formatus, sunt enim mera discrimina harmonice conjuncta, quæ sensationes producunt & reficiunt.

Sola intelligentia veri absque conjecturis & opinionibus quæ a miscela veri & falsi & ab ignorantia originem trahunt, ut & constans in una re cogitatio seu intuitio rationalis mentem omni facultate cogitandi orbat, nam mens ad receptionem plurium idearum & intuitionem plurium finium est formata, sunt enim meræ variationes amabiliter unitæ, quæ cogitationem & intellectum humanum producunt & reficiunt.

Correspondentiæ. (1.) *Albedo, intelligentia veri, veritas;* sicuti lumen correspondet intelligentiæ, ita albedo, tum etiam *pelluciditas, transparentia,* correspondere videntur vero seu veritati; veritas enim est subiectum intelligentiæ. Ita *nigrum & falsum.* (2.) *Oculus, mens rationalis,* seu potius organum sensorium internum, intellectus enim vocatur visus internus, seu intuitio rationalis rei objectæ.

Confirmatio propositionum. Satis in confesso est quod oculus hebetetur & cæcetur a sola albedine, ut a nive, si nullus adsit color obscurior, quo visus variegetur; ita ut visus prorsus periret, si solum lumen absque umbra oculum stringeret, similiter intellectus noster, si puræ veritates illum illustrarent.

E X E M P L. XIX.

Albedo proportionaliter cum nigredine mixta per radios luminis solaris diversos excitat colores, candidiores scilicet & obscuriores, sed objecta ita queunt fucari & pingi, ut nesciatur quid album, quid nigrum, & quomodo sunt commixta.

Verum cum falso rationaliter commixtum per intelligentiam diversas producit rationes, scilicet veras & dubias, sed intentiones speciose queunt ornari, ut nesciamus quid verum, quid falsum, & quomodo mutuo coherent.

Bonum

Bonum cum malo, seu faustum cum infausto commixtum in animo menteque diversas producit affectiones, scilicet gratas & ingratas; sed desideria & cupiditates scite queunt dissimulari, ut nesciamus quid bonum seu faustum, & quid malum seu infaustum, & quomodo mutuo conjuncta sunt.

Correspondentiæ. (1.) *Proportionaliter, rationaliter*, seu analogice & analytice; quare etiam omnis proportio ex rationibus constare dicitur. (2.) *Colores candidi, sententiæ, affectiones gratae*; si enim colores correspondent opinionibus, sequitur quod colores candidi correspondeant sententiis seu opinionibus verioribus: ac *colores obscuriores, hypothefibus, conjecturis, affectionibus ingratis*. (3.) *Fucari, pingi, speciose ornari*, seu *speciem veri mentiri, dissimulare*.

EXEMPL. XX.

Clara & ferena plerumque interpolantur obscuris & nebulis, sic raro datur aliqua pura claritas absque obscuritate in natura inferiori.

Evidentia & manifesta plerumque interpolantur ambiguis & dubiis, sic raro datur aliqua evidentia pura absque ambiguitatibus in mente nostra rationali.

Amœna & dulcia plerumque interpolantur inamœnis, ambiguis & amaris, sic raro datur aliqua amœnitas absque inamœnitate in vita civili.

Correspondentiæ. (1.) *Clara, evidentia, amœna*; clara concernunt lucem, evidentia intellectum veri; amœna mentem & animum respective ad bonum; ita evidentia significant vera, amœna vero bona. Similiter *serena, manifesta, dulcia*. (2.) *Obscura, ambigua, inamœna*; quare etiam obscuritas tribuitur intellectui, quando hic hæret in dubio: similiter *nebulae, dubia, amara*. Observandum est, amœna, dulcia, inamœna, amara quidem non videantur correspondere serenis, manifestis, obscuris, nebulosis; sed heic assumuntur singularia pro universalibus; heic universalia sunt Bonum & Malum, omne amœnum, jucundum & dulce est bonum, & omne inamœnum ac amarum est malum; heic quatenus de affectionibus animi est sermo, formulis adæquatis utendum est.

Regula. Singularia loco universalium substituenda sunt, dum de singularibus agitur, ita particularia pro communibus; ut heic dulcia, amœna, amara, inamœna, pro *Bona & Mala*.

EXEMPL.

EXEMPL. XXI.

Tempore nocturno sunt densæ tenebræ, mane venit aurora, increscit dein lumen usque ad meridiem; a meridie vero decrescit, dum per umbram crepuscularem ad suam noctem redit. Sed sol usque media nocte æque ac medio die illuminat suum mundum.

Ætate prima in utero materno est mera ignorantia, ætate vero puerili elucescit intellectus, qui adolescit deinceps usque ad ætatem adultam, ab hæc ætate vero decrescit, dum per ætatem senilem ad intellectum obscurum & in ignorantiam relabatur; sed ipsa intelligentia animæ, tum in ætate obscurissimi intellectus, quam in ætate consummati & maturati iudicii suum microcosmum animalem regit.

Correspondentiæ. (1.) *Tempus nocturnum, ætas obscura in utero; deinceps Tempus matutinum & ætas puerilis seu oriens: tum Tempus meridianum & ætas adulta; postea tempus crepusculare & ætas devergens vel senilis; quod hæc sibi correspondeant, ex se apparet, nam in omnium sermone allegorice versantur.* (2.) *Tum etiam increscit & adolescit.* (3.) *Aurora, intellectus primo elucescens.* (4.) *Umbra crepuscularis, intellectus obscurus.* (5.) *Dies medius, intellectus consummatus, seu iudicium maturum, quale est in ætate adulta.*

Regulæ. (1.) Exemplaria sunt in mundo spirituali. Imagines & typi sunt in regno animali; Simulacra vero in natura. (2.) Sunt plures species repræsentationum, seu correspondentiarum. Prima species dicenda est *Harmonica*, qualis est inter lumen, intelligentiam, Sapientiam; inter conatum & voluntatem, inter modificationem, sensationem, imaginationem & plura, similis est inter imagines, visus & ideas, deinceps rationes, quæ sibi mutuo correspondent tanquam termini in analogia successiva. Secunda species est *allegorica*, fitque per similitudines; ita res spirituales solemus naturaliter explicare, nam omnes voces spirituales sunt qualitates occultæ; hæc species in sacris est admodum frequens. (3.) Tertia est *typica*, fitque per simulacra, totidem ac in Ecclesia Judaica, quibus Christus & Ecclesia Christiana, & quibus in hac Ecclesia regnum Dei & societas cœlestis repræsentatur. Quarta est *fabulosa*, apud antiquos in usu, qui res gestas suorum Heroum fabulosis figmentis involverunt, tales sunt repræsentationes poetarum, & tales sunt somniorum. (3.) Credere fas est quod universus mundus typis refertissimus sit, sed quod paucissima cognoscamus, præsens enim tempus semper involvit futurum, & contingentium datur nexus & catena, quatenus Providentiæ Divinæ est constantissimus tenor & influxus. (4.) Quod Scripturam Sacram sic liceat interpretari; nam Spiritus naturaliter loquitur ut & spiritualiter.

I N D E X

CORRESPONDENTIARUM.

A.

- A**CTIO, motus, operatio. Ex. 1.
 Adolescit, increfcit. Ex. 21.
 Æquilibrium, ratio moderatrix, libertatis ufura. Ex. 3.
 Æquilibrium, æquitas, iuftitia, ordo.
 Æquitas, æquilibrium, iuftitia, ordo.
 Ætas adulta, tempus meridianum. Ex. 21.
 Ætas devergens, fenilis, Tempus crepufculare. Ex. 21.
 Ætas obfcura in utero, tempus nocturnum, nox. Ex. 21.
 Ætas puerilis, tempus matutinum, mane. Ex. 21.
 Æternitas, tempus, celeritas.
 Affectio, modificatio, cogitatio, imaginatio, fenfatio. Ex. 17.
 Affectio animi, amor. Ex. 9.
 Affectiones gratæ, fententiæ, colores candidi. Ex. 19.
 Affectiones ingratiæ, colores obfcuri, hypothefes. Ex. 19.
 Afficere male, pervertere, condemnare; Ex. 9.
 Affirmativum, pofitivum, amabile. Ex. 17.
 Agere, facere, efficere, producere, creare, gignere.
 Albedo, veri intelligentia, veritas. Ex. 18.
 Amabile, pofitivum, affirmativum. Ex. 17.
 Amarum vel malum, dubium, nebulofum. Ex. 20.
 Amœna, evidentia, clara. Ex. 20.
 Amœnum, ambignum, obfcurum, ambiguum. Ex. 20.
 Ambiguum, obfcurum, inamœnum. Ex. 20.
 Ambitio, fuperbia, tumefactio, expansio, calor.

G

Amor,

Amor, concordia, unanimitas, harmonia. Ex. 10. 11. 12.
 Amor, affectio. Ex. 9.
 Amor salutis nostræ, intuitio finis, principium efficiendi. Ex. 8.
 Amoris documenta, inclinationes, phænomena. Ex. 6.
 Amores, fines, objecta. Ex. 14.
 Analytice, analogice, proportionaliter, rationaliter. Ex. 19.
 Angeli, intellectus humani, lumina secundaria. Ex. 16.
 Angeli mali, intellectus falsi, lumina fatua. Ex. 16.
 Angeli, atmosphæra, animus. Ex. 7.
 Angeli, stellæ, flammæ, ignes, spiritus.
 Anima, causa, principium, ratio, origo.
 Anima, Sol, Deus. Ex. 7.
 Animus, angeli, atmosphæra. Ex. 7.
 Apparet, putatur, creditur. Ex. 15.
 Atmosphæra, angeli, animus. Ex. 7.
 Aura, mens rationalis, spiritus. Ex. 7.
 Aurora, intellectus primo clucescens. Ex. 21.

B.

Benevolentia, facultas, gratia. Ex. 2.
 Bonitas rei, veritas rei, qualitas objecti. Ex. 15.
 Bonum & amcenum, evidens, clarum. Ex. 20.
 Bonum, verum, perfectum. Ex. 17.
 Bonum summum, Harmonia vera. Ex. 9.

C.

Calor, ambitio, superbia, tumefactio, expansio.
 Causa, principium, origo, ratio, anima.
 Celeritas, determinatio actionis quoad gradus & momenta, rerum successio. Ex. 4.
 Celeritas, tempus, æternitas.
 Clara, evidentia, amcena vel bona. Ex. 20.
 Clarum, purum, sacrum, sanctum.
 Cælum, felicitas, gaudium, jucunditas, pulchritudo. Ex. 9.
 Cogitatio, sensatio, imaginatio, modificatio, affectio. Ex. 17.
 Color, opinio, voluntas.
 Colorificationes, conjecturæ, opiniones. Ex. 18.
 Colores candidi, sententiæ, affectiones gratæ. Ex. 19.
 Colores obscuri, hypothèses, affectiones ingratiæ. Ex. 19.
 Conatus, vis. Ex. 1.
 Conatus, voluntas, providentia. Ex. 1. 2.

Compressio,

Compressio, constrictio, timor, pavor, frigus.
 Concordia, unanimitas, amor, harmonia. Ex. 10. 11. 12.
 Condemnare, male afficere, pervertere. Ex. 9.
 Conjecturæ, opiniones, colorificationes. Ex. 18.
 Conjungere, consociare, unire. Ex. 10.
 Contrarietas, hostilitas, inimicitia, odium.
 Constrictio, compressio, timor, pavor, frigus.
 Consociare, conjungere, unire. Ex. 10.
 Creare, gignere, agere, facere, efficere, producere.
 Creditur, putatur, apparet. Ex. 15.
 Crepusculare tempus, ætas devergens, senium. Ex. 21.
 Crepuscularis umbra, intellectus obscurus. Ex. 21.
 Crimen, culpa, peccatum, vitium, labes, macula.
 Culpa, crimen, peccatum, vitium, labes, macula.
 Cursus naturæ, fatum, providentia, fortuna.

D.

Damnare, male afficere, pervertere. Ex. 9.
 Deformitas, injucunditas, tristitia, infelicitas, infernum. Ex. 9.
 Destruere, extinguere, interficere, mortificare spiritualiter. Ex. 9.
 Determinatio actionis quoad gradus & momenta, celeritas, rerum successio. Ex. 4.
 Deus vel Divina mens, mens rationalis, natura. Ex. 1.
 Deus, anima, sol. Ex. 7.
 Dies, dies medius, intellectus consummatus, judicium maturum. Ex. 21.
 Directio, intentio, Divina dispositio. Ex. 4.
 Discordia, disharmonia, odium. Ex. 10.
 Disharmonia, discordia, odium. Ex. 10.
 Disharmonia, malum. Ex. 9.
 Disjungere, dissociare, separare. Ex. 10.
 Dispositio Divina, directio, intentio. Ex. 4.
 Dissimulare, speciem veri mentiri, fucare, pingere. Ex. 19.
 Dissociare, disjungere, separare. Ex. 10.
 Dogmata, præcepta, regulæ, leges.
 Dolor justus, zelus, furor, ira, tempestas, ignis, excandescencia.
 Dubitatio, spes, fluctuatio.
 Dubium, nebulosum, amarum & malum. Ex. 20.
 Dulce vel bonum, manifestum, serenum. Ex. 20.

Effectus,

E.

Effectus, finis, finis finium. Ex. 2.
 Efficere, producere, facere, agere, creare, gignere.
 Efficiendi principium, finis intuitio, amor salutis quæ est finis finium.
 Ex. 2.
 Ens rationis, nihil. Ex. 17.
 Evidentia, clara, amœna vel bona. Ex. 20.
 Excandescencia, ignis, tempestas, ira, furor, zelus, justus dolor.
 Expansio, tumefactio, superbia, ambitio, calor.
 Extinguere, interficere, destruere, spiritualiter mortificare. Ex. 9.

F.

Facere, efficere, agere, producere, gignere, creare.
 Facultas, benevolentia, gratia. Ex. 2.
 Falsum, malum, imperfectum. Ex. 17.
 Falsum, nigrum. Ex. 18.
 Fatum, providentia, fortuna, naturæ cursus.
 Felicitas, gaudium, cœlum, jucunditas, pulchritudo. Ex. 9.
 Felix in spirit. pulchrum, formosum, perfectio formæ.
 Fidem habere, credere, putare, apparere. Ex. 15.
 Finis, finis finium, effectus. Ex. 2.
 Finis intuitio, principium efficiendi, amor salutis nostræ. Ex. 2.
 Fines, amores, objecta. Ex. 14.
 Flammæ, ignes, stellæ, angeli, spiritus.
 Fluctuatio, spes, dubitatio.
 Formæ perfectio } pulchrum, felix in spirit.
 Formosum }
 Fortuna, fatum, providentia, naturæ cursus.
 Frigidum lumen, verum absque bono.
 Frigus, pavor, timor, constrictio, compressio.
 Fucare, speciem verî mentiri, dissimulare. Ex. 19.
 Furor, ira, zelus, justus dolor, tempestas, ignis, excandescencia.

G.

Gaudium, felicitas, cœlum, jucunditas, pulchritudo. Ex. 9.
 Genuinum, verum. Ex. 16.
 Gignere, creare, agere, facere, efficere, producere.
 Gloria, honor, splendor.
 Gradus, celeritas, successio. Ex. 4.

Gratia,

Gratia, benevolentia, facultas. Ex. 2.

Gravitas, indeterminatio. Ex. 5.

H.

Harmonia vera, summum bonum. Ex. 9.

Harmonia, concordia, unanimitas, amor. Ex. 10. 11. 12.

Homo, mundus, societas humana. Ex. 3.

Honor, gloria, splendor.

Hostilitas, contrarietas, inimicitia, odium.

Hypotheses, conjecturae, colores obscuri, affectiones ingratae. Ex. 19.

I.

Idea perceptibilis, imago perspicua. Ex. 17.

Idea, rationes, objecta.

Ignavia, vis inertiae. Ex. 5.

Ignes, flammæ, stellæ, angeli, spiritus.

Ignis, excandescencia, tempestas, ira, furor, zelus, dolor justus.

Ignorantia, intellectus obscurus, insipientia, umbra. Ex. 13. 14.

Ignorantia veri, tenebræ, infania. Ex. 14.

Imaginatio, sensatio, cogitatio, modificatio, affectio. Ex. 17.

Imago perspicua, idea perceptibilis. Ex. 17.

Imperfectum, falsum, malum. Ex. 17.

Impurum, profanum, turbulentum, inclarum.

Inamabile, privativum, negativum. Ex. 17.

Inactio, quies. Ex. 5.

Inclarum, turbulentum, impurum, profanum.

Inclinationes, phænomena, amoris documenta. Ex. 6.

Increfcit, adolescit. Ex. 21.

Indeterminatio, gravitas. Ex. 5.

Indifferentia, vis passiva. Ex. 5.

Inertia vis, ignavia. Ex. 5.

Infelicitas, injucunditas, tristitia, infernum, deformitas. Ex. 9.

Infernum, infelicitas, injucunditas, tristitia, deformitas. Ex. 9.

Injucunditas, infelicitas, infernum, tristitia, deformitas. Ex. 9.

Inimicitia, odium, hostilitas, contrarietas, oppositio.

Infania, ignorantia veri, tenebræ. Ex. 14.

Insipientia, ignorantia, umbra. Ex. 14.

Intellectus obscurus, ignorantia, umbra crepuscularis. Ex. 13. 21.

Intellectus consummatus, judicium maturum, dies, dies medius. Ex. 21.

Intellectus primo elucescens, aurora. Ex. 21.

Intelligentia, vita, vires activæ. Ex. 7.

Intelligentia, lumen, sapientia. Ex. 7. 14.

Intellectus humani, angeli, lumina secundaria. Ex. 16.
 Intellectus falsi, angeli mali, lumina fatua. Ex. 16.
 Intentio, directio, divina dispositio. Ex. 4.
 Interficere, extinguere, mortificare spiritualiter. Ex. 9.
 Ira, furor, zelus, justus dolor, ignis, excandescencia, tempestas.
 Jucunditas, pulchritudo, gaudium, felicitas, cœlum. Ex. 9.
 Judicium maturum, intellectus consummatus, dies medius. Ex. 21.
 Justitia, æquitas, æquilibrium, ordo.

L.

Labes, macula, culpa, crimen, peccatum, vitium.
 Leges, regulæ, præcepta, dogmata.
 Lex, necessitudo naturalis. Ex. 12.
 Libertatis versus usus, æquilibrium, ratio moderatrix. Ex. 9.
 Lumen frigidum, verum absque bono.
 Lumen, intelligentia, sapientia. Ex. 7. 14.
 Lumina fatua, intellectus falsi, angeli mali. Ex. 16.
 Lumina secundaria, intellectus humani, angeli. Ex. 16.

M.

Macula, labes, crimen, culpa, peccatum, vitium.
 Malum, disharmonia. Ex. 9.
 Malum, falsum, imperfectum. Ex. 17.
 Mane, matutinum tempus, ætas puerilis. Ex. 21.
 Manifestum, serenum, dulce vel bonum. Ex. 20.
 Matutinum tempus, mane, ætas puerilis. Ex. 21.
 Mens rationalis, oculus. Ex. 18.
 Mens rationalis, mens divina, Deus, natura. Ex. 1.
 Mens rationalis, aura, spiritus. Ex. 7.
 Meridianum tempus, ætas adulta. Ex. 21.
 Momenta, celeritas, successio. Ex. 4.
 Mortificare spiritualiter, extinguere, destruere, interficere. Ex. 9.
 Modificatio, sensatio, imaginatio, cogitatio, affectio. Ex. 17.
 Motus, actio, operatio. Ex. 1.
 Mundus, homo, societas humana. Ex. 3.

N.

Naturæ cursus, fatum, providentia, fortuna.
 Natura, vita humana, vitæ generis humani cursus. Ex. 7.

Natura,

Natura, Deus, mens rationalis. Ex. 1.
 Nebulosum, dubium, amarum vel malum. Ex. 20.
 Necessitudo naturalis, lex. Ex. 12.
 Negativum, privativum, inamabile. Ex. 17.
 Nigrum, falsum. Ex. 18.
 Nihil, ens rationis. Ex. 17.
 Nox, nocturnum tempus, ætas obscura in utero. Ex. 21.

O.

Objecta, ideæ, rationes.
 Objecta, fines, amores. Ex. 14.
 Objecti qualitas, rei veritas, rei bonitas. Ex. 15.
 Objectum, res. Ex. 15.
 Obscurum, ambiguum, inamœnum vel malum. Ex. 20.
 Oculus, mens rationalis. Ex. 18.
 Odium, discordia, disharmonia. Ex. 10.
 Odium, oppositio, inimicitia, hostilitas, contrarietas.
 Origo, principium, causa, anima, ratio.
 Ordo, æquitas, justitia, æquilibrium.
 Operatio, motus, actio. Ex. 1.
 Opinio, color, voluntas. Ex. 17.
 Oppositio, odium, inimicitia, hostilitas, contrarietas.

P.

Passiva vis, indifferentia. Ex. 5.
 Pavor, timor, frigus, constrictio, compressio.
 Peccatum, vitium, crimen, culpa, labes, macula.
 Pelluciditas, veritas, albedo, transparentia. Ex. 18.
 Perfectio formæ, formosum, pulchrum, felix.
 Perfectum, verum, bonum. Ex. 17.
 Pervertere, male afficere, condemnare. Ex. 9.
 Phænomena, inclinationes, amoris documenta. Ex. 6.
 Pingere, fucare, speciem veri mentiri, dissimulare. Ex. 19.
 Positivum, affirmativum, amabile. Ex. 17.
 Præcepta, regulæ, dogmata, leges.
 Principium, causa, anima, ratio, origo.
 Privativum, negativum, inamabile. Ex. 17.
 Producere, efficere, facere, agere, creare, gignere.
 Profanum, impurum, turbulentum, inclarum.
 Proportionaliter, rationaliter. Ex. 19.
 Providentia, voluntas, conatus. Ex. 1. 2.

Providentia,

Providentia, fatum, fortuna, cursus naturæ.
 Pulchritudo, jucunditas, gaudium, felicitas, cœlum. Ex. 9.
 Pulchrum, formosum, perfectio formæ, felix.
 Purum, clarum, sacrum, sanctum.
 Putatur, creditur, apparet. Ex. 15.

Q.

Qualitas objecti, veritas rei, bonitas rei. Ex. 15.
 Quies, inactio. Ex. 5.

R.

Ratio, causa, principium, origo, anima.
 Ratio moderatrix, libra rationalis, æquilibrium, verus libertatis usus. Ex. 3.
 Rationis ens, nihil. Ex. 17.
 Rationaliter, proportionaliter. Ex. 19.
 Rationes, ideæ, objecta.
 Regulæ, leges, præcepta, dogmata.
 Rei veritas, rei bonitas, objecti qualitas. Ex. 15.
 Res, objectum. Ex. 15.

S.

Sacrum, sanctum, purum, clarum.
 Sanctum, sacrum, purum, clarum.
 Sapientia, intelligentia, lumen. Ex. 7. 14.
 Senectus, ætas devergens, tempus crepusculare. Ex. 21.
 Sensatio, imaginatio, cogitatio, modificatio, affectio. Ex. 17.
 Sententiæ, colores candidi, affectiones gratæ. Ex. 19.
 Separare, disjungere, diffociare. Ex. 10.
 Serenum, manifestum, dulce vel bonum. Ex. 20.
 Societas humana, homo, mundus. Ex. 3.
 Sol, Deus, anima. Ex. 7.
 Spes, dubitatio, fluctuatio.
 Spiritus, mens rationalis, aura. Ex. 7.
 Spiritus, angeli, ignes, stellæ, flammæ.
 Stellæ, flammæ, ignes, angeli, spiritus.
 Stultitia, insania, ignorantia veri, tenebræ. Ex. 14.
 Successio rerum, celeritas, determinatio actionis quoad gradus & momenta.
 Ex. 4.
 Superbia, ambitio, tumefactio, expansio, calor.

Tempestas,

T.

Tempestas, ira, furor, zelus, justus dolor, ignis, excandescencia.
 Tempus, æternitas, celeritas.
 Tempus, celeritas, successio rerum. Ex. 4.
 Tempus nocturnum, ætas obscura in utero. Ex. 21.
 Tempus matutinum, ætas puerilis. Ex. 21.
 Tempus meridianum, ætas adulta. Ex. 21.
 Tempus crepusculare, ætas devergens, senilis. Ex. 21.
 Tenebræ, ignorantia veri, infania. Ex. 14.
 Timor, pavor, constrictio, compressio, frigus.
 Tristitia, infelicitas, infernum, injucunditas, deformitas. Ex. 9.
 Tumesfactio, expansio, superbia, ambitio, calor.
 Turbulentum, inclaram, impurum, profanum.

U. V.

Velocitas, gradus, successio. Ex. 4.
 Veri speciem mentiri, dissimulare, fucare. Ex. 19.
 Veritas, veri intelligentia, albedo, pelluciditas, transparentia. Ex. 18.
 Veritas rei, bonitas rei, qualitas objecti. Ex. 15.
 Verum, quale. Ex. 15.
 Verum genuinum. Ex. 16.
 Verum, bonum, perfectum. Ex. 17.
 Verum absque bono, lumen frigidum.
 Vires activæ, vita, intelligentia. Ex. 7.
 Vis & conatus. Ex. 1.
 Vis inertiae, ignavia. Ex. 5.
 Vis passiva, indifferentia. Ex. 5.
 Vita, intelligentia, vires activæ. Ex. 7.
 Vitæ humanæ, generis humani, naturæ cursus. Ex. 7.
 Vitium, peccatum, culpa, crimen, labes, macula.
 Umbra, ignorantia, intellectus obscurus, insipientia. Ex. 13. 14.
 Umbra crepuscularis, intellectus obscurus. Ex. 21.
 Unanimitas, concordia, harmonia, amor. Ex. 10. 11. 12.
 Unire, consociare, conjungere. Ex. 10.
 Voluntas, conatus, providentia. Ex. 1. 2.
 Voluntas, opinio, color. Ex. 17.

Z.

Zelus, justus dolor, ira, furor, tempestas, ignis, excandescencia.

